

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena : Na celý rok — — 4 koruny — hal. Na pol roka — — 2 " — " Na štvrt' roka — — 1 " — " <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Zodpovedný redaktor : Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník. Majiteľ a vydavateľ : JÁN MOLNÁR.</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo : Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szála. Sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do redakcie, ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dia taršy. Rukopisy sa nazpak nedávajú.</p>
---	---	--

Prípis kresťanskej ľudovej strany na Jeho Veličenstvo Kráľa.

(Dokončenie.)

Zákon o kurialnom súdobníctve utvorený jeho drsnými formalitami, tiež není v stave zabezpečiť slobodné a čisté prejavenie vôle ľudu pri voľbách. Medzi týmito okolnosťami, málo voličov malo tej mravnej sily a smelosti, aby pri všeobecnej korrupcii a zvyčajnom podplácaní, ako aj pod násilensvom z mnohých strán, sodpovedalo lepším citom a šľachetnému presvedčeniu svojmu pri voľbe. V tom nachodíme príčinu a vysvetlenie toho, že krajinské zastupiteľstvo nepredstavuje nám výraz v srdciach ľudu žijúcich žiadosti a pestovaného presvedčenia.

Tým menej môžeme uznať, že pravá völa krajinského obyvateľstva prejavená bola pri uplynutých voľbách, bo doterajší volebuý zákon len nepatrnej menšine obyvateľstva poskytuje spôsobu ku osvedčeniu svojej völe. Ako najvyššia reč trónná, riešenie otázky volebného práva aj my považujeme za veľmi potrebnú a neodolateľnú úlohu. Doterajší volebný zákon, ako zcela zostaraný nezodpovedá vôbec demokratickému smeru terajšej doby. So všeobecným znášaním verejných tiarch, so všeobecnou vojopovinnosťou, v sodpovednom pomere stál má aj užívanie politických práv. Ako krajinské zákony rovným spôsobom viažu každého občana vlasti, tak aj v tvorovanie jejich účasť brať má celý ľud. Zákon ten nech utvorený je v tom smysle, aby národný ráz a neporušiteľná celistvosť uhorskeho štátu po všetky časy ním zabezpečené byly. Žiadame, aby primeraným podelením vo-

lebných okresov, panujúce neriady zastavené byly, hlasovanie, zotrením takrečených ústavných útrat a odznakov, ktoré vhodnú príležitosť poskytujú ku zneužívaniu, aby prevádzané bolo po obciach, zákonmi zabezpečujúc toto prevádzanie proti nepatričnému vplyvu, budto zo stránky jednotlivcov alebo zo stránky verejnej práce pochodiacemu. Velký záujem národný tvorí tá okolnosť, aby do šancov ústavných prijaté bolo množstvo, politických práv na teraz pozbavených; od tohoto možno očakávať vývin zdravšieho ducha verejného.

Počas volieb, ako aj pri iných pohyboch s lútosťou zkusujeme, že ačpráve sloboda shromažďovania a sdružovania sa uznatá je u nás v zásade, ponevác sodpovedným zákonom posial dopodrobna sriadená a zabezpečená není, sloboda táto ako uhelné právo hodená býva často v korisť vlády, svevelného, nie zriedka zlomyseľného a za mocou pachtiaceho úradníctva. Preto aj mušíme žiadať, aby právo shromažďovania a sdružovania sa, na základe zásady vývinu a množenia verejných slobod, zákonom bolo usporiadané.

Velkú úlohu uvaluje na zákonodarstvo, ten úmysel vlády v trónnej reči oznámený, že panujúci system verejnej správy zmení sodpovedne prítomným požiadavkam krajinským. V tomto ohlade mnoho treba nahradiť čo bolo zanedbané. Pravdu hľadajúce obecnosť ponosuje sa už dávno, že vzdor jednostajnému množeniu úradníctva a zamestnancov a napriek hrozne vzrastajúcim pri tom farchám, ani u štátnej verejnej správy nenalezá rýchlú a určitú obranu, lacné a nestranné vysluhovanie pravdy a hu-

mánne zaobchodenie. Nadovšetko chudoba nemá dôveru k nestrannosti verejnej spravy. I sami verejní úradníci veľa trpia prítomne pod nesriadenosťou jejich pomerov a do moderného právneho štátu niako nepatriacu odvislosť jejich od rozličných politických stránok a vlád, už sami považujú za neznesiteľnú. Žiadame preto takú premenu systému verejnej spravy, aby pri neporušenom udržaní autonómnych práv, verejná správa bola jednotnejšia, primeranejšia, lacnejšia a záujmom občianstva sodpovednejšia. Žiadame slúžobnú pragmatiku pre úradníkov štátnych a právomocností, žiadame usporiadanie pensionálnych a disciplinárnych jejich záležitosti a posledné v najvyššom stupni, aby vykázané byly kruhu vrchnosti verejnej spravy.

S radosťou pripojujeme sa k tomu, aby vláda Vašej Jasnosti, sodpovedne naším dávnym požiadavkám, svojim spôsobom postavila na denný poriadok reformu zákonov pravosudia. Doplniť treba nedostatky trestného zákona a zrušiť alebo aspoň uľaviť socialnym citom nesodpovedné jeho nariadenia. Nech zákon tento výdatnej bráni poctivosť žien, nech prísne pokutuje nápady proti krbu rodinnému, nech poskytuje pevnejšiu ochranu proti urážkam na cti a pomlúvam, páchaným slovom alebo na písme. Každý druh úžery a klamstva nech sa prenasleduje z úradu a pochop jeho nech je ustálený tým spôsobom, aby vinný na žiadon pád nevyhnuť trestnej ruke zákona. Pri zachránení úplnej slobody tlače nech väčšou pečov sleduje sa zahatenie zneužívania tlače.

Nadovšetko tú požiadavku našu žiadame si zvlášte opakovať, aby v prvom rade na obchodné a zmenkové zákony poťažné odseky premenené byly tým spôsobom, aby občania neboli odstránení od súdu, ku ktorému patria dľa jejich bývania. Utvoríť sa majúcim a na celý obor práva rorpresterajúcim sa právnym zákonníkom občianskym, nech previeva duch spravodlivosti krestfianskej, nech je on ochrana slabých, pravé zabezpečenie rovnosti pred zákonmi a ztrážca mravnosti. Žiadame vôbec, aby na úveru poťažné zákony v tom smere byly zmenené, aby zvlášte široké vrstvy ľahkoverného poľnohospodárskeho ľudu, proti šalbciarstvam úžerníkov, účastné byly potrebnej obrany zákonnej. V záujme aj tej dôvery, akou pospolitý ľud chová

sa ku právnemu riadu, s lútosťou zkusujeme, že trónna reč v tomto ohľade neobsahuje žiadne nariadenie.

Preniknutí úctou ku zákonnému riadu a tužiac po pokojnom behu štátneho života, s pochvalou bereme v známosť tie snahy vlády, aby v štátnom hospodárení zpiatky uvedená bola potebná rovnováha a pomerne ku vzrastajúcim verejným farchám, aby povýšené byly i verejné dôchodky, K dosiahnutiu tohoto cieľa ale, v najvyššej trónnej reči spomenutý programm nedržíme za dostatočný. Zavedenie nových druhov odanenia naplňuje nás obavou, bo ľud náš prostrednými a bezprostrednými daňami obťažný, sotva že vyžije a pod veľkou farchou dlžob, ktorým vyhovel nevie, očakáva nie zvýšenie, lež zníženie dani. Ku všeobecnému blahobytu a následkom toho ku prirodzenému vzrastu štátnych dôchodkov, viesť môže ku cieľu len primeranejšie, socialnejšie také účinkovanie vlády a zákonodarstva, ktoré vzťahuje sa na všetky záujmy, na najľudnatejšie vrstvy obyvateľstva, na malých hospodárov totiž, na malých priemyselníkov a na robotníctvo. Surné podporovanie záujmov týchto troch tried žiadame tým viacej, bo zákonodarstvo cez desaťročia čo najnespravdlivej zachodilo s nimi, kdežto sosilnenie týchto tried, za prvého rangu štátny záujem považujú teraz po celom svete.

Žiadame teda vynesenie socialných zákonov. V rámci tohoto predovšetkým o to treba sa starať, aby k zabezpečeniu možnosti výnosnejšieho hospodárenia, otázky dedičstva a poručenia majetkov malých hospodárov, tým spôsobom byly usporiadané, aby v hospodárskom ohľade veľmi škodné rozdrobovanie majetkov na vždy bolo prekazené.

Potrebné je ustálenie minimalneho majetku k udržaniu jednej rodiny, tento ale nech nieť dovoleno obťažovať dlhými alebo odpredať. Ponevác je to záujem krajinský, aby trieda malých hospodárov bola tým ľudnatejšia, žiadame, aby pozemky správnym spôsobom byly podelené, Štátne, obecne, ako aj veľké a stredné majetky jestli sú na predaj, nech parcelľuje štát v obore svojho účinkovania. Rozširovanie vedomostí k podporovaniu a dosiahnutiu výnosnejšieho hospodárenia s radosťou očakávame. Aby ale osov výnosnejšieho hospodárenia tomu bol zabezpe-

čený, kto si ho svojou prácou zaslúži, ponížene prosíme Vašu Jasnosť Kráľovskú o prísne naloženie tejto vláde, aby zakázala poľným hospodárom nanajvyš škodlivé kupčenie s obilím na termín a poľahke burzy bezodkladne vydala čo najprísnejšie nariadenia.

Ohľadom hmotného zveladenia a vzdelávania nášeho ľudu dľa všeobecnej zkusenosti najblahonosnej účinkujú spolky. Žiadame preto, aby vláda napozatým väčšiu mravnú a hmotnú podporu zabezpečila spolkom ako posiaľ.

Otázku banky, ktorá riešená má byť v najbližšej budúcnosti, ako aj obchodné smluvy, ktoré uzavreť sa majú s cudzými štátmi, od ktorých celý hospodársky život a vývin náš závisí, ponímať chceme z hospodárskych ohľadov a v zákonoch zabezpečené práva naše uplatníme vždy v tom smere, aby sme s tým podporovali hospodársky blahobyť krajiny a tiež aj vývin priemyslu.

S čilým úžasom spatrujeme, že ani terajšia vláda neopúšťa starý liberálny systém, ktorý kým nešialan milliony na vynútený vývin fabričného priemyslu, nič značného nepodujal k pozdvihnutiu malého priemyslu. Terajšia vláda Vašej Jasnosti v pracovnom jej programme ani jediným slovom nezmieňa sa o tejto triede, ktorá je lepšieho osudu hodná, za výživu svoju na smrť zápasí a ktorú zcela na vnivoč obrátil kunštovne pestovaný priemysel fabričný. Veď ale nemôže to byť úlohou štátu, aby nespravodlivými výhodami podporoval jednotlivé triedy na úkor druhých, ani to nemôže ležať v jeho záujme, aby na pustnutie samostatných existencií nečinne hľadel. Prevádzanie slobodného priemyslu, ktorý zničil túto krajinu najužitečnejšiu triedu, obmedziť treba nariadením o odbornej znalosti remesla. Súrne žiadame preto revíziu priemyselného zákona, odtrhnutie priemyselných komôr od komôr obchodných a podporovanie malého priemyslu aspoň v takej miere, ako to veľký priemysel požíva. Pri verejných objednávkach nech majú prednosť malí priemyselníci. K podporovaniu záujmov malého priemyslu, cieľom výhodnejšieho zadovážania a zcenenia hmoty, založené spolky, čo najvydatnej nech napomáha štát.

Najhorúcejšiu ranu našej spoločnosti tvorí ešte vždy neusporiadaná otázka robotníctva,

ktorá neustále hrozí nebezpečenstvom nepretrznému dorábaniu plodín tak hospodárskych, ako priemyselných. Robotníctvo za korisť hodené, od kresťanstva vzdialenému kapitalizmu, sotva akej takej ochrany a pomoci účastné je zo stránky štátu. Liberálne, hriešnou ľahkomyselnosťou dopustily do nekonečnosti zväčšovať biedy tejto triedy. Veď ale podstatnou podmienkou vývinu hospodárskeho priemyselníctva je: pred všemožným utlačovaním a vykorisťovaním zákonmi bránená, zdravá, v kultúre pokračujúca, spravodlivú mzdu požívajúca a občianskymi právami opatrená trieda rohotnícka. V záujme tejto triedy súrne potrebné je utvorenie takých zákonov, ktorými pomery medzi robotníkom a zamestnávateľom v každom ohľade majú byť usporiadané.

V záujme rovného a spravodlivého znášania verejných tiarch, v prvom rade žiadame prevedenie, ďalšie vyvinutie nového daňového zákona a to v duchu toho už položeného smeru, ktorý kým cieľi uľaviť farchy menších hospodárskych existencií, spravodlivému odaneniu podrobuje premnohé pramene dôchodkov, internacionalného, movitého veľkého kapitalizmu, ktorý bez znášania všetkých verejných tiarch, požíval posiaľ každého druhu výhody štátneho života a úplnú obranu právneho riadu.

Vážnosťou z ťažkej zodpovednosti našej zákonodárskej vyplývajúcou, uvažovať chceme v najvyššej reči tróznnej oznámenú potrebnosť vývinu zbranej moci. Presvedčenie naše ale ta smeruje, že krajina naša vyššie odanenie peňažné alebo krve sotva je v stave znášať. Z mravných ale, tak ako z hospodárskych, z národných zarovnak ako z vojenských ohľadov za potrebné držíme, odporúčať vojenskej služby zníženie na dva roky a v armáde pestovanie ducha národného.

Najjasnejší Pane náš! Každé slovo naše výrazom je znalosti neresti krajiny a kresťanských zásad našej politiky. My len od kresťanskej politiky očakávame základné polepšenie našich verejných pomerov. Ponevác ale terajšia vláda, ako to zo všetkého vídať, pokračovať ide v tej liberálnej politike, jejžto výsledky sú: zpusnutie najľudnatejších tried spoločenských, proti katolíckej cirkve zpáchané a doposiaľ jestvujúce urážky, prinútení sme osvedčiť sa, že

ku tejto vláde nemáme dôvery a na tom budeme pracovať, aby Jasnosťou Vašou na čelo krajiny postavená bola taká vláda, ktorá od koreňa znajúc všetky neresti krajiny, správnym citom viedla ju cestou úplnej blaženosti.

Na posvätnú osobnosť Jasnosti Vašej, keď z milosti Prozreteľnosti božskej, pri radostnom plesaní poddaných, završuje prítomne 80. rok života, od všemohúceho Boha svolávajúc bojné požehnanie, s najhlubším holdom poddaných trváme

Cisarsko a Apoštolsko kráľovskej Jasnosti Vašej najponíženejší sluhovia v mene krajín

*Uhorska, Horvátska a Slavonie
shromaždení vyslancovia.*

Podpísali:

Štefan Rakovszky, Ján Molnár, Dezider Ajtics-Horváth, Dr. Anton Beszkid, Ján Frey, Štefan Haller, Karol Huszár, Béla Rakovszky, Alexander Simonyi-Semadam, gróf Béla Seher-Thoss, Georg Szmrecsány, Mikulás Zboray, Ján Zelenyák.

Otvorený list Slovákom do Ameriky.

Drahí bratia! Váš «Hlas z Ameriky», ktorý ste nám v liste poslali, prijali sme srdečne a ďakujeme vám za pozdravenie.

Píšete nám, že volebné právo v ústavnom štáte je ten najvznešenejší poklad občianskej slobody. My povedáme na to, tak je, kde panuje občianska sloboda, jako u vás v Amerike. Píšete ďalej, že voľbou poslanca do krajinského snemu rozhoduje občan sám nad sebou a preto má si voliť takého ablegáta, s ktorým sa porozumie, ku ktorému má dôveru a ktorý je priateľ slovenského ľudu.

Vy bratia drahí, krv z krve našej, môžete byť celkom presvedčení o tom, že milujeme našu materinskú reč a bránime si práva svoje, vzdor našemu všetkému namáhaniu ale, k cieľu dojsť nemôžeme.

Už sme po voľbách. A búri sa nám krv, keď si na ne pomyslíme. Vydaný bol rozkaz, aby kresťanská ľudová strana, ktorú tvoria i slováci na Hornouhorsku, zničená bola. My neznáme žiadnu uhorskú alebo maďarskú ľudovú stranu, my známe len kresťanskú ľudovú stranu. A

strana táto je v očiach všetkým iným stranám, preto, že je kresťanská a nie židovská alebo tatárska.

Pod heslom svätej slobody tie najohavnejšie skutky páchali sa so Slovákm. Lež najohavnejšej držali sa pri tom tí národnári vodcovia, čo sa slovákom za vodcov natisajú. Čujte bratia Slováci: Skyčák, Tomanek a Rath, ktorých predtým žandári naháňali pre tú našu slovenčinu, v čul chodili po slovenských okresoch v sprievode liberálov, tatárov, židov, socialdemokratov a všelijakých neznabohov pod ochranou žandárov a vojska, bo sa báli o svoju kožu.

Tí židovskí nájomníci spriahli sa s tatárskymi liberálmi, chodili po dedinách a odporúčali slovenskému ľudu prekršteného žida, ktorý len tolko vie povedať po slovensky: a tót jó ember — slováč je dobrý človek. Čo poviete na to? Slováci zapredali Slovákov! A či my nie sme Slováci? Či len to sú Slováci, ktorých Skyčakovci láskave prijímajú? Pred celým svetom žalovali sa na Maďarov, že Slovákov utláčajú a hľa, Skyčák je teraz v maďarskom tábore. A jako sa to stalo? Nuž tak, jako nám to jeden liberálny ablegát vyprával, že Skyčák, keď videl čo sa strojí na Slovákov, išiel ku ministrom a ponúkol svoje služby liberálnej vláde, jestli mu jeho okres bantovať nebudú. Héderváry dobre znal Skyčáka, sľúbil mu ablegátstvo a židia peniaze. Začo potom pojal sebou svojich dvoch pomocníkov, chodil kupčiť a predával krv spravodlivú, slovenskú.

Pri tomto použil tie najhnusnejšie prostriedky proti tým kňazom, ktorí ho ani neznajú a strane národnárskej nikdy neublížili. A to prečo? Z pomsty proti ľudovej strane kresťanskej, za to, že ho ľudová strana človekom spravila. Židovské peniaze a pýcha sú v stave všetko vykonať!

Skyčák sa nazdáva, že bude oravským kráľom a v stave je za to i slovenčinu zavesiť na klín. Už sa kláti, rad by i tam, i tam byť. Ved ale oravčanom otvorila sa oči a vezmú si Skyčáka na otázku, čo vykonal za tú našu slovenčinu? A či je už Orava blaženejšia, odkedy má Skyčáka na sneme? Ani Skyčák, ani Richter nepomôžu Orave, ani Slovákom.

Tomanek aspoň dal sa na pokanie, jako

marnotratný syn prišiel k osvietenému pánu biskupovi ako k otcovi a ten ho prijal na milosť, poslal ho za kaplána do Rabče. Prajeme mu blaženejšie účinkovanie, jako bola jeho kortešská cesta do starobystrickej doliny, kde ho Slováčky poriadne vyplatily, nad čím veľmi sa smialy židovky.

Drahí bratia! Nuž, v takýchto smutných pomeroch sprevádzaly sa u nás volby. Teda nielen vláda páchala veľké násilenstvá, rozhadzovala peniaze, vystrájala žranice a pijatiky, trýznili nás nielen úradníci, žandári a vojsko, lež k tomu napadli nás ešte aj národnári vodcovia. No, podľahli sme čestne, statočný ľud s nami držal, padli sme, lež nie na veky, jako si to Skyčákovci myslia. Ožijeme a kresťanskej ľudovej strane zahynúť nedáme. My si ctíme presvedčenie každého poriadneho človeka, naše ale bantovať si nedáme. My pevne veríme, že len kresťanská ľudová strana môže byť ľudu prospešná. My verejne vyznávame, že sme Slováci, že milujeme našu vlasť a našu materinskú reč, nadovšetko ale naše kresťansko katolícke náboženstvo, ktoré si hájiť musíme.

Čierne mračná zdvíhajú sa nad kresťanstvom Uhorska, treba nám pozor dávať. Politické a iné cigáňstvá sme nikdy neprevádzali, to je remeslo národnárskych vodcov, ktorí proti svojmu vlastnému rodu spriahli sa s liberálmi a inými tatármi.

Skyčák rečnil, že ľudová strana mala «šťastné rajdaky», no tie odhodene obiera on i s koštiami. Teraz mlčia títo zriedkaví vodcovia, bo nesmia kričať o utlačovaní slovenského ľudu a veru na tie veľké kriky, aké zvädzali, len traja sedia v krajinskom sneme. No ale, zato viacej uleze sa Skyčákovi.

Toto je naša odpoveď na váš «Hlas z Ameriky». Dobré si rozmyslite, čo sú to za Slováci, čo Slovákom jejich protivníkov odporúčajú? Či teda my máme takýchto vodcov nasledovať? Nikdy! My sa nedriapeme za svetovými chýrmi, neideme sa pred celým svetom žalovať, ako to Skyčákovci robia, ktorí vo všetkých možných a nemožných rečiach kvíli a lamentujú pre utlačovanie, v tomže čase ale za pekné slova a dobrý groš spájajú sa s najvztekľejšími ich utlačovateľmi liberálmi.

Bratia! Nezazlievajte nám našu politiku. My

sme kresťania a katolíci a ako takí verne pridržaf sa budeme vždy len kresťanskej ľudovej strany.

S kresťanským pozdravom vaši bratia

Kozáci.

Lojzo Topolčiansky.

Je on syn poriadneho perníkára. Aj on by bol pri perníkárstve zostal, ale — na šťastie — mal strýca Jána Markoviča v Nitre kapitulníka, ktorý mu vykonal chovu u Františkánov, podporu ale z biskupských základín, Lojzo bol len slabým žiakom, na orodovanie strýca kapitulníka ale prijal ho pán biskup zo štvrtej triedy za klerika. Keď skončil latinské školy, vyskočil z reverendy — sťa blcha z košele — päty otrčil kňazskemu stavu a dostal sa neskôr ku stolici.

Teda kňazskou podporou, z milosrdenstva kňazov sa stal Lojzo veľkomožným pánom hlavným slúžnym a tento úrad jeho tak slabou učinil jeho pamäť, že pán veľkomožný hlavný slúžny Markovič už nepamätá na to, čo všeličo dostal od kňazov Lojzo. Pána Gramantika, tohoto apoštolského kňaza, tohoto sluhu Krista chcel prinútiť, aby opustil topolčiansky okres. Veľké dobrodenia kňazov, by mali v jeho srdci veľkú úctu a povďačnosť pestovať ku kňazom. Tak to vyzerá, že Markovics po štyroch rokoch inde bude mať sidelné miesto svoje.

Bývalý spolužiak.

Po volbe okresu starolubovenskeho.

Hlasy oduševnenosti a nádeje, zvučne éljenovanie, príjemné melódie hudieb: kabvinskej, vyšnolapšanskej, starovesskej a nižnolapšanskej, počas minulej volby už dávno odznely a ľud z obidvoch strán je spokojný a ježeli sa niektorí v prvých dňoch po volbe ešte nahaňovali, je to čosi obyčajného; len istí hlavní zo stránky proti kresťanskej a proti ľudovej nemajú miesta a nemôžu sa uspokojiť. Niektorí, na kom môžu, pomstia sa, iní do smiechu, za pohoršených sa udávajú, nás ale za takých, ktorí sme sa veľmi previnili a pohoršenia dali, ba niektorí zas urážajú, tým najneohrozenejším voličom kresťanskej ľudovej strany do pohanov nadávajú, stranu tú do očí

ludu posmešne «svätou», «samospasiteľnou» menujú, na voličov tej strany hnevivým okom bočia, obzvlášte na mňa, keď sa niekde ukážem. Ba jeden môj bývalý priateľ vo svojej netrpezlivosti tak ďaleko zašiel, že v kostole na kazateľnici miesto vykladania sv. Evangéliuma o mojich veriacich a o mne prednášku držal v tom smysle, že som ja pri minulej volbe preto bol proti mojmu patronátu a nedržal som s ostatnými patronátskymi, ba ľudí som odvádzať, lebo som mal z mojej fary odísť a mám aj odísť, asice preto, že môj ľud je nedobrý, nechce mi pomáhať a je grobianský.

Teda o mne a o mojich veriacich na verejnom mieste, v cudzom chráme, kde aj cudzi veriaci boli prítomní — bola kázeň. Z počiatku som to nijako nechcel uveriť, ale pretože som sa o tom neskorej úplne presvedčil, bo sa to rozšírilo, ba v rečiach, jako obyčajne ku tomu sa i niečo pridáva a v mysli i poprekrúca, čo sa mňa a mojich veriacich neprijemne dotýka, nuž prinútený som touto cestou sa osvedčiť.

Ja som proti mojmu patronátu nebol z tej príčiny, že som mal teraz z tunajšej fary odísť, to by bol nepekný a podlý pohutok mojho jednanja a nesrovnávalo by sa to s povinnou úctou ku mojmu patronátu, ktorý mi nezadal bol príčinu ku zanechaniu mojej fary.

Počiatkom volebných pohybov pri patronáte som držal a v utcivosti proti nemu tak ďaleko som išiel, že vzdor tomu, že pán Šalomon neni je kresťanskej ľudovej strany a ani tým nechce byť, predsa by som sa bol s ochotou k nemu pripojil, ba aj zaň všemožne pracoval alebo už aspoň v pohyboch proti nemu žiadnu účasť nebral, keby som sa nebol o tom presvedčil, že v tom páde by som podporoval snaby za sekularizáciu, za zoštátnenie náboženských škôl, za autonomiu nie v smysle cirkvi a za pluralitu t. j. ukrátenie volebného práva roľníkov. I na privátnom shromaždení 28. marca som sa ešte súčasťnil, kde som o zreteľné osvedčenie sa a o úprimný program bol prosil, čo, jako i druhí vedia, nebolo dané. Nuž či v tom páde a pri terajších pomeroch, keď práve na sneme našim ústavom a nám toľké urážky sa robia a Boh vie čo sa tam ešte chystá, keď pred niekoľko mesiacami práve my Lapšania sme susedných našich spoluobča-

nov boly vyzvali, aby sme pri najbližších voľbách všetci jednomyselne takého na snem poslali, ktorý je z kresťanskej ľudovej strany alebo odhodlaný je všetky naše práva brániť, pretože je kresťanská ľudová strana tu na našom vidieku tak mocne zakorenená, ľud sme v tom smere poučovali, či už s novinkami alebo v shromaždeniach oduševnovali, či v tom páde mohol som ináčej činiť?! Či by som ináčej nebol sám sebe zázračne proti hovoril a jednal a to vo verejnosti? Veď to každý, kto je len s privátnymi záujmami nie celkom zaslepený, priazňou a láskou veľkých a mocných neopojený, musí uznať.

Ja som teda zo zásad a z presvedčenia činil a všetky výsudane príčiny a upodozrievania od seba odvrhujem. Nuž, či je to hriech za pravdu pracovať a ľudí presvedčiť? Mohli ich druhí o protivnom presvedčiť a ku sebe pritiahnúť? Preto tu niet príčiny, aby sa niekto hneval a sa pomstil, obzvlášte na ľudu. Keď sa niekto konečne chce pomstiť, vtedy na nás *všetkých* duchovných vodcoch by sa mal pomstiť a hnevať, lebo ten ľud tiež z presvedčenia a na základe našej nauky činil, čo je chvalitebná vec a luto je nám všetkým, že sme nemohli toho ku sebe nakloniť a vyvolať, ktorého sme si úprimne žiadali.

Tu nemôžem pominuť a musím spomenúť kacvinských neohrozených voličov, medzi ktorými sa istí takí našli, že keď počuli, že jednému voličovi kresťanskej ľudovej strany cudzej obce, starovesská sporiteľňa z pomsty vypovedala kapitál, priniesli mu svoje šparkassové knižočky na viac tisíc, aby si do času s tým zaokryl dlžobu. Takú veľkodušnosť a šlachetnosť sme nepredpokladali v magurskom ľudu.

Čo sa týka mojich veriacich, zbytočná vec bola s nimi mňa v takej miestnosti kritizovať, kde sa na tom všetci poslucháči pozastavili a kde to nemá sa pretriasať, lebo môj ľud je vôbec dobrý, ktorý sa pri voľbách nikdy nedal podplatiť. Že niektorí z tej príčiny, že sme ich pre jejich nedbanlivé a zlomyseľné neplatenie dlhov Konsumu, súdu oddali; alebo že som dvom bývalým pijakom zakázal v Konsume, či už na borg alebo za peniaze nápoj dávať, za čo mi tí potom surovo grobjanili, všetci ostatní veriaci zatracovali a nad čím sa

všetci pohoršili. Veď i medzi pšenitou najde sa kukol; a potom ja neodchádzam ztadiaľ.

Nerozvažiteľné, ba smiešne je o tej strane, ktorá cez 15 rokov za práva cirkvi a za mnohé práva ľudu tak zmužile bojovala a krivdy proti ľudu páchané šlahala, práve pred samými voľbami a po voľbách hovoriť posmešne: «tá svätá», «tá samospasiteľná», «no tá vás spasí». No choc už nie samospasiteľná, ale predsa myslím tej samospasiteľnej *baštou bola a je táto strana*.

Teda my sme sa pri voľbách za kresťanskú ľudovú stranu oduševňovali a s tým i za pána Antona Beszkida. Jestli ale pán Beszkid sa ukáže udatným a usilovným kresťanským a ľudovým ablegátom a vyplní to, čo nám slúbil, veru i napozatým zaň sa budeme oduševňovať.

Franc Kompanyík
farár nižnolapšiansky.

V záujme robotníctva.

Najcennejším poklalom každej krajiny sú pracovné sily. Ku užitočnej práci ale súci je len zdravý človek. Teda základom zdravej, užitočnej činnosti je zdravie. Chorý človek padá viac-menej na farchu i sebe i druhým. Z tohoto stanoviska pozerajúc na veci, nemôže nám byť ľahostajným, že také zdravotné pomery panujú v krajine.

Poľahky tohoto poučí nás dôkladne úradná zpráva zostavená na základe štatistických dát roku 1908. V smysle tejto zprávy rozpovieme jedno-druhé o našich zdravotných pomeroch.

Z označenej zprávy vysvitá, že počet smrtných pádov klesol. Kým stredom rokov 90-tich zomrelo zmedzi 1000 obyvateľov 30, klesla úmrtnosť do roku 1908. na 25. Z tohoto môžeme uzatvárať na isté zlepšenie životných pomerov a na isté šírenie sa vzdelanosti. Kto záživnejšiu potravu požíva, kto v zdravšom byte býva, koho starosti žitia netlačia natolko, že je musí zanedbať aj tie najzákladnejšie podmienky zdravia, ten sa cíti byť silnejším, telesne sa lepšie vyvíja, v práci je vytrvalejší a rozličným nemociam tak ľahko nepodlieha. S vývinom sociálnej politiky, ktorá veľkú váhu kladie na ochranu záujmov robotného ľudu, polepšil sa na mnohých miestach zdravotný stav a pracovné sily sa zveľadily.

Ale ešte treba v tomto ohľade veľmi mnoho vykonať. Úmrtnosť detí nižšie 5 rokov starých je ešte vždy veľká, činí priemerne 45 procentov. Zmedzi 45 malých hrobov otvorí sa 25 pre mŕtvo narodené deti. Tohto príčinou je zčiasťky nemierné požívanie liehovín a náchylnosť rodičov ku pľúcnej nemoci, tuberkolose zvanej a zčiasťky to, že sa ženy, v požehnanom stave, dostatočne nešajú.

Z predostretého výkazu vysvitá, že nemocní u nás neuchádzajú sa o lekársku pomoc v tolkej miere, jako by to už vo vlastnom záujme robili mali. Z pomedzi sto chorých obdržalo lekársku pomoc len 51. Pravda, v malých mestách je tento pomer lepší, ale v malých osadách je tým horší. Nemierné pitie liehovín na mnohých miestach takmer celkom prestalo, ľud triezvejšie žije, ale preto zvlášte v tej najmenejšej vrstve robotníctva je ešte mnoho ľudí od daných nemiernemu pitiu pálenky. A ozaj v týchto kruhoch je úmrtnosť najväčšia. Že na jaké nemoce zahynie najviac ľudí, to sa z označeného výkazu sotva dá ustáliť, lebo zo 100 pádov len o 56 pádoch ustálil smrť lekár, v 44 pádoch vykonali túto službu odborne nevzdelaní ohliadači mŕtvol. Ale to je isté, že 15 procentov zahynie na pľúcnu nemoc, tuberkulosu. Proti tejto nebezpečnej nemoci ťažko je brániť sa stavaním sanatórií, lebo veď všetkých na pľúca chorých nebolo by ani možno v sanatóriách umiestniť; tu treba dbať na to, aby zdravotné poriadky všade čo najprísnejšie zadržané boli a poučovať treba ľud, jako sa má proti tejto nemoci brániť.

Vôbec potrebné by bolo väčšiu váhu klásť na poučovanie zo školy vyššej mládeže, treba sriaďovať poučné prednášky v zimnom čase, keď robotný ľud má málo zamestnania a pre to ochotne bere účasť na poučných prednáškach. Lebo veru je to veľmi neprajný zjav, že sa počet mrzákov a na pomoc a podporu iných utisknutých ľudí vôbec stále rozmnožuje. A neprajný zjav je aj to, že assentačné komissie z roka na rok prinútené sú konštatovať, že počet ku vojenčine nesúcich robotníkov ustavične vzrastá. Roku 1870. vybrali z pomedzi 1000 mladencov 340 rekrútov; roku 1894. už len 147 mladencov uznané bolo za súcich ku vojenčine. V Nemecku sú tie pomery o mnoho

prajnejšie, tam zpomedi 1000 vojopovinných vyberú 562 rekrútov.

Keď ešte do ohľadu vezmeme, že následkom vysťahovania utratíme mnoho dobrých pracovných síl, nuž ľahko je pochopiť, že sa robotnícke pomery v Uhorsku stále zhoršujú. Preto treba pokračovať čím energičnejšie v múdrej, cieľuprimeranej sociálnej politike. Prvé a hlavne je sriadiť vnútorné pomery krajiny a postarať sa o to, aby bolo čím viac práceschopných ľudí, ale treba sa postarať aj o zodpovedné zamestnanie. Takto potom možno rátať na to, že sa naše verejné pomery prajnejšie zmenia. Zmenu túto ale dosiahneme, keď celým životom verejným a súkromným previevať bude duch kresťanský, ako na tom pracuje kresťanská ľudová strana.

POLITICKÉ CHYRY.

Zo snemovne.

Nepriatelia kresťanstva a ľudovej strany musia nahliadnuť, že sa veľmi zklamali, keď sa nazdávali, že utlačili kresťanskú ľudovú stranu. Hrozným násilienstvom, neslýchanými atrocitami nezákonným pokračovaním úradníctva celej verejnej správy, demoralizovaním ľudu docielili síce, že kresťanská ľudová strana nateraz má len 13 vyslancov, v krajinskom sneme, títo trinásti dokázali ale už aj posiaľ, že viacej stoja, ako celá väčšina tej liberálnej darebnej práce. Z príležitosti debatty o prípise na jeho veličenstvo kráľa, vyslancovia kresťanskej ľudovej strany jejich rečiami vynikajú jedon nad druhého a vzbudzujú pozornosť, ba podiv všetkých politických stránok. Reči, ktoré títo politickí vítečníci držia v krajinskom sneme, v každom ohlade zaslúžia, aby ich čítaly široké vrstvy obecnstva, preto ich miesto článkov budúce uverejníme v celej osnove. Prítomne pre nedostatok miesta prinútení sme podať z nich len krátke výťahy.

V piatok 15. júla rečnil v krajinskom sneme vítečník kresťanskej ľudovej strany

Karol Huszár.

Povedal medzi iným: V čas volebných pohybov pochodil som asi dvadsať volebných okresov a presvedčil som sa na svoje vlastne oči, že subvenciované fabriky, predstavení uh. štátnych železníc, južné železnice, peňažné ústavy,

židovstvo a slobodní murári taký nátlak robili na voličov, žranice a pijatiky prevádzali v takej miere, ako nikdy posiaľ.

Barón Ondrej *Podmaniczky*: Vy ste nena-pájali?

Karol *Huszár* (šárváarsky): Veru nie. Ctený pane Podmaniczky! Ja veľmi vďačne preskúmať dám všetky moje účty o voľbe, jestli to aj vy urobíte! (Hlasné schvalovanie z ľava. Podmanicky vyšiel von zo siene.) Nikto to nemôže zapierať, že pri terajších voľbách nezvífazyly zásady vyrovnania roku 1867., ani nie liberalizmus, lež *judáské peniaze a alkohol*.

Alois *Rudnay*: Ľudáci páchali hrozné zneužívania. (Hluk a hnutie z ľavej.)

Karol *Huszár* (šárváarsky): Velmi sa čudujem, že práve nateraz ešte vyslanec prievidského okresu opováži sa tu ešte ohlásif. *Jestli je v tejto snemovni dakto, kto by mal podplácaním, šalbciarstvom a krádežou nadobudnutý mandát, to je pán vyslanec prievidského okresu.*

V pondelok 18. júla rečnil v krajinskom snem vyslanec kresťanskej ľudovej strany

Ján Zelenyák.

V reči svojej vykladal odbornou znalosťou hospodárske otázky. V programme terajšej vlády nevidí ani stopy toho, že by sa vláda zaujímala o sedliactvo a o osud malých ľudí, kdežto blahobyť týchto tried krajinskeho obyvateľstva má byť zvláštnym záujmom štátu.

Podotknul konečne este jednu otázku, ktorú v krajine, zdá sa, že si nikto nevšima. Pochodil som — povedal — mnoho krajov, lež natoľko zanedbaný stav, zvlášte chorých chudobných nikde som nenašiel. ako u nás. O chudobný ľud u nás nestará sa nikto. Následkom toho šíri sa medzi chudobou v hrozných rozmeroch suchá nemoc. Z tej príčiny potrebné je, aby štát pre týchto nešťastných zakladal sanatoria, kde by na suchoty trpiaci bezplatne mali byť liečení.

Ako vyslanec kresťanskej ľudovej strany žiada aj revíziu cirkevno-politických zákonov a prijma tejto strany prípis na jeho veličenstvo kráľa.

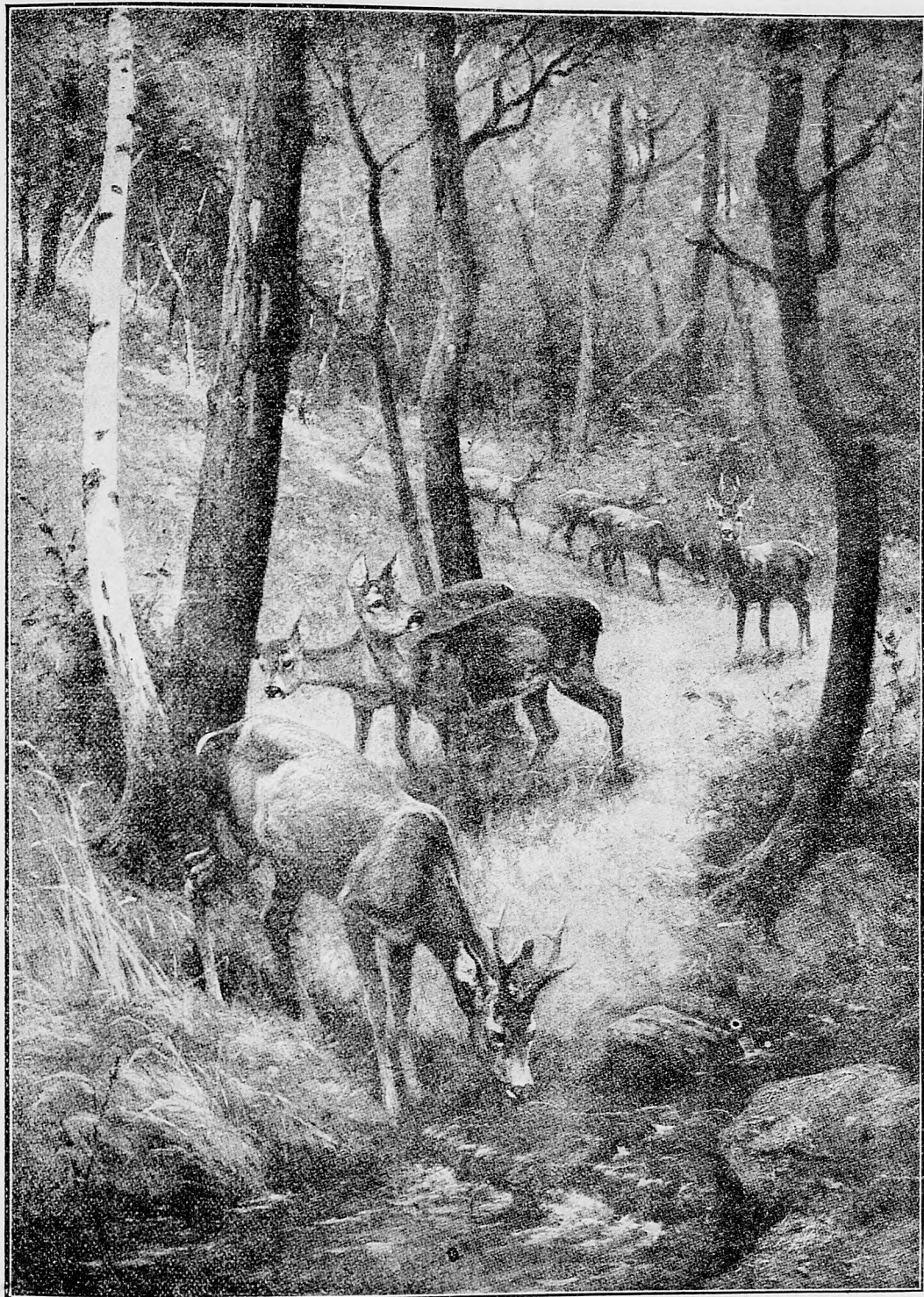
V piatok 18. júla ako druhý rečník vystúpil vyslanec kresťanskej ľudovej strany

Georg Szmrecsányi.

Reč, ktorú blízko cez tri hodiny držal, je tak zriedkavá, že nielen vyslancovia opozicionálnych

stránok, lež i sami liberáli prinútení boli vyznať, že tak peknej a významnej reči ešte nikto nepovedal v krajinskom sneme. Keď teda tú reč na prvom mieste budúceho čísla uverejníme,

covnej strany, predhodili vyslancom opozitíonalných stránok, že my túto debattu ak len možno, kunštovne prefahujeme, že tie reči, ktoré tu držíme, neni sú potrebné a že to

Srnky v lese.

prítomne podávame z nej nasledujúci výfah. V úvode reči povedal

Georg Szmrecsányi: Pri debatte o prípise na jeho veličenstvo kráľa niektorí vyslancovia pra-

neni nič iného, ako prázdnej slamy mlátenie...

Jedon hlas z pravej strany: Prečo teda rečnite!
Mikuláš Zboray: Lebo vy nerečnite.

Georg *Szmrecsányi*: Že nemlátíme prázdnu slamu, o tom vás presvedčím, bo len skoro budem mať príležitosť pekné, plné klásky ukázať a mlátiť. (Čujme! Čujme!)

Georg *Szmrecsányi*: Keď pretriasame program terajšej vlády a spomíname hrozné zneužívania a nezákonnosti úradnej moci, chceme tým dokázať, že terajší volebný zákon je celkom zostaraný. (Tak je! Z lavej a najkrajnejšej lavej.) Z druhej strany chceme skrze to pánov vyslancov presvedčiť o tom, že väčšia čiastka administratívneho úradníctva u nás nestojí na výške svojho povolania, (Tak je! Z lavej a najkrajnejšej lavej.) lež dá sa uponižiť ku hnusným kortešským cieľom a službám. Všetci pamätáme ešte na chýrne voľby Bánffyho r. 1996.

Ján *Richter*: Vy ste sa tiež v nich súčasťnil!

Georg *Szmrecsányi*: Ja som r. 1896. ešte len do školy chodil a nemohol som sa súčasťnovať pri voľbách, vy ale pane vyslanec tuho ste vtedy pracoval pri voľbách a to ako horlivý bojovník ľudovej strany. (Hluk z lavej strany.)

Mikuláš *Zboray*: Chvála Bohu, že už není členom ľudovej strany!

Georg *Szmrecsányi*: *Nespomínam ja to preto, ako by mi bolo ľúto, že pán vyslanec není viac členom našej strany, bo sa ja tomu len veľmi teším, že som není prinútený sedieť s ním v jednej strane.* (Schvalovanie z ľudovej strany. Hluk.)

Predseda: Ticho prosím.

Georg *Szmrecsányi*: Každý zaiste dobre sa pamätá na mena: Čaca, Varín, Nitra, Štomfa, Považská Bystrica, Púchov atď.

Rečník čilými farbami opísal, ako prevádzali starí liberáli voľby v týchto okresoch a potom dopodrobna a nepodvratne hodnovernými dátami dokázal, že mladí liberáli, totižto strana darebnej práce pri posledných voľbách aké huncútstva prevádzali na Čaci, v Považskej Bystrici, v Nových Zámkoch, v Levoči a v Prievidzi.

Khuenová taktika.

Gróf Khuen Héderváry, keď bol ešte len bánom v Horvátsku, politikom oppziecie a viacerým takým, ktorých sa obával, zavesil na krky pravoty a mnohých dal aj pozatvárať. Túto jeho štátnickú múdrosť, zdá sa, chce aj v Uhorsku prevádzať. Naľakal sa následkov *Szmrecsányi*ho reči, ktorú v pondelok povedal v krajinskom sneme a aby si pomohol, dal uverejniť nasledujúcu zprávu:

«Alois Rudnay, farár a prievidský vyslanec v jeho reči v krajinskom sneme povedanej spomenul výstupky ľudáckych voličov, ktorých sa dopustili pri voľbe. Georg *Szmrecsányi* krajinský vyslanec povedal na to, že tvrdenie Rudnayho nesodpovedá pravde.

Už pred týždňami nariadené a veľú zakľúčené úradné vyšetrowanie dokázalo pravdivosť toho, čo Rudnay krajinský vyslanec tvrdil a na základe tohoto vyšetrowania kráľovský fiškus zadal žalobu proti viacerým kňazom ľudovej strany, pre buričstvo.

Tohoto strašidla nezľakne sa nikto. Vyslancovia ľudovej strany postarajú sa o to, že Khuen nebude také kúsky prevádzať v Uhorsku, aké prevádzal nekdy v Horvátsku.

Lojzo Rudnay v pravom svetle.

Rozbehnul sa bojnícky oltárnik Lojzo Rudnay a keď ako ešte nekassirovaný vyslanec prievidského okresu miesto reči pobúchal silu všeliakých hlúposti a konečne povedal:

— **Pyšne držím do výšky zástavu liberálnej strany. Pyšný som na tie ustanovizne, ktoré do života uviedla stará liberálva strana!**

Čujte ľudia: Oltárnik Lojzo Rudnay je pyšný na civilné manželstvo, na zákon o beznáboženstve, na zostátne naboženských škôl a oltárnik Lojzo Rudnay je pyšný na to, že starí liberáli milliony chudobného ľudu vyhнали do Ameriky!

BESEDNICA.

Kde je Anjel strážca?

Jožkovi rodičia bývali v jednej železničnej strážnici ďaleko od mesta. Jeho otec bol železničným strážcom, ktorého bolo povinnosťou, aby keď sa vlak priblíži ku bachtárni s červenou zástavkou oznámil, že vlak ďalej môže jachať.

Jožkovi sa to nekonečne ľúbilo, že jeho otec má takú zábavnú službu. Ale si aj zaumienil, že keď narastie, ani za svet nebude iným, len železničným strážnikom.

A že toto naozaj nebral len tak na žart, toho dôkazy podával každý deň. Keď vlak prišiel, vždy tam stál pri jeho otcovi. Dotiaľ nedal pokoja otcovi, kým mu k otcovej podobnú čiapočku a červenú zástavku nezhotovili. Mal aj pišťalku a vedel na nej aj hvízdať. A potom keď mal dobrú vôľu, pospiechajúcemu vlaku vždy salutoval, tak ako vojaci zvykli generálovi.

Tmavá noc medzitým rozprestrela svoje krídla po

celom svete. Dobrotivý spánok zavrel oči Jožkove aj oči jeho rodičov.

Ale sa Jožkovi volačo iste snivalo. I vo sne sa vždy opytoval:

— Kde je Anjel strážca?

— Kedy už prídeš, môj Anjelik strážca?

— Oh, príď už raz, drahý môj Anjelik strážca!

Sotva sa ešte rozbriezilo, Jožko sa zase tam hral na dráhe. V ruke mal červenú zástavku, píšťalku a hral sa na železničiara. A keď potom zazrel z ďaleka blížiaci sa vlak, jeho radosť nemala hranice. Zabudol na Anjela strážcu, vše pobiehal, vše zapiskal, ako len vládal...

Cestovatelia už dobre poznali tohoto malého strážnika.

Keď sa vlak približoval k ich strážnici, vždy kukávali von oblokom, aby videli to obratné dieťa, nad ktoré na celom svete niet náruživejšieho strážnika.

Dakedy už bolo neskoro večer, ale Jožko sa ešte vždy hral na železničiara...

Niet sa čomu diviť, keď sa konečne ukonal. Už sotva vládal oči otvorené držať, ale preto bez modlitby neľahol si nikdy.

Také bolo milé to dieťa, keď sa modlilo. Rúčky pekne složil, kľakol si pred Umučenie na stene visiace a tak vzkrúšene vzdychal:

Buď mojim ochrancom v každej žitia chvíli,

K tebe sa utiekam, anjelik môj milý.

Skončiac svoju modlitbu sklonil si hlavičku a zamúril očka. Ale ak nevedel zaspáť, obyčajne sa opýtal matky:

— Mamička moja, kde je ten Anjelik strážca? V nebi?

A dobrá mamička ho len uistovala:

— V nebi býva, ale je aj teraz tu pri tebe.

— Nevidím ho ja, mamička moja. A tak by som ho rád už raz videl.

— Rád by si ho videl?

— Rád.

— No len spi pekne, tak ho snáď uvidíš.

Malý Jožko si očičky na silu zavierať, lebo za každú cenu chcel vidieť strážneho Anjelika.

Raz došiel do strážnice smutný chýr. Stará matka ochorela. Jožkovi rodičia sa hrozne naľakali a zaumienili si, že pojdu do neďalekej obce navštíviť chorú. Mysleli si, že kým vlak pojde, za ten čas sa oni vrátia, otec bol vtedy už na svojom mieste. Ved je Jožko už múdry chlapec, nestane sa mu nič, bude sa za ten čas zabávať.

A ako si umienili, tak aj nykonali. Bozkali Jožka a odišli. Jožko sa začal zabávať...

Ale sa už blížil mrak. Slniečko si ustlalo červenú posteľ v oblakoch, až si aj ľahlo, začalo sa stmievať, ale Jožkovi rodičia sa len nevracali. Malý chlapec sa takmer tešil tejto veci. No teraz sa nebude len hrať na železničiara, ale skutočnú službu bude konať pri vlaku.

Vzal teda zástavku a zastal si na otcovo miesto. Proboval, že ako to má stáť. Ale už nevládal vyčkať. Netrpezlivo šiel tedy vlaku naproti.

Už prekonal dobrú cestu, keď si na šiny sadol trochu si oddýchnuť.

Od ustavičného behania, od netrpezlivého vyčkávania bol celý unavený.

... Ako sedel tak zaspal a prevalil sa medzi šiny.

Či spíš, syn môj drahý? Či nevidíš už vo sne tvojho Anjela strážcu?

Nevidíš, všakver, tie z ďaleka približujúce sa dve veľké ohnivé oči, ktoré sa strašnou rýchlosťou sblížujú ku tebe!

Nepočuješ, všakver, ten strašný hukot, ktorým tá železná potvora ku tebe uteká!

Veru náš malý Jožko nič nepočuje, nič nevidí!

Jedna minúta... a utekajúci vlak, ako nejaký naplašený zver prebehne ponad slabé tieľko malého Jožka.

Otec už tam stojí ustatý na svojom úradnom mieste. Dobehol práve v poslednej minúte.

Matka ale behá zalamujúc rukami, behá sem i tam a s plačom vyvoláva:

— Jožko, Jožičko kde si?

Zavše postojí, ako čo by čakala odpoveď chlapcovi — ale potom zas pokračuje:

— Synček, môj milý, kde si sa mi podel?

Vlak prebehol popred strážnicu so závratnou rýchlosťou; nikto netušil, že prebehol i ponad jedno odpočívajúce dieťaťko.

Zúfali rodičia zaraz šli hľadať malého Jožka. S lampášom v ruke šli popri šinách so smutnou predtuchou nebezpečenstva.

Už prekonalí dlhú cestu, keď zazreli malú podobu Jožka. Tam sedel na násype.

Matka vískala od radosti, otec priskočil ku dieťatu, bral ho na ramená a so strachom sa mu prizeral.

Líca a čelo dieťata boli zakrvavené, ale iného sa mu nič nestalo...

Jeho strážny Anjelik ho tam položil, medzi dve šiny, tak ležal tam v tom hroznom okamžení, že mu en jedna visiaca refaz poškriabala trochu tvár a ruky. S radosťou niesli potom rodičia svoje dieťa domov. Matka sa s plačom hodila na Jožka, na ktorého tvári odzrkadľovala sa viditeľná radosť.

— Mamička, neplač — rieklo dieťa milé — už som videl Anjelika strážcu, už viem, kde je Anjel strážca.

— Kde je, synček môj milý, kde?

— Aj teraz je tu pri mne, ver mi mamička, tu je, vždy je tu.

Jožko bez všetkého povzbudzovania kľakol si v posteli a ústočká jeho tak vrúcne a tak krásne šepkaly:

K tebe sa utiekam, anjelik môj milý,

Buď mojim ochrancom v každej žitia chvíli.

Buď vždy mojim vodcom, buď vždy kým budem žiť,

Abv som pobožným a dobrým mohol byť.

CHYRNÍK.

Letovanie jeho veličenstva kráľa. Jeho veličenstvo kráľ v najlepšom zdraví nachodí sa v Ischli a vybavuje ako inokedy riadne všetky štátne záležitosti. Minulé dni navštívili jeho veličenstvo Albrecht württemberské knieža a saské knieža Ján Georg.

Veľkodušný dar. Osvietený pán biskup spišský, skutočný vnútorný tajný radca dr. Alexander Párvy na školu obce Szepesszentlőrinc veľkodušne daroval 1000 korún.

Deň svätého Štefana. V Ostrihome deň svätého Štefana toho roku slávnejšie mienia zasvätiť, ako minulé roky. Význam slávnosti veľmi zdvihne to, že na processii s cirkevnou pompou budú niesť relikvie svätého Štefana, svätého Imricha a svätého Ladislava. Mimo pontifikálnej veľkej sv. omši jednou vynikajúcou čiastkou slávnosti bude aj umelecký koncert, ktorý bude držaný v stolnom chráme. Popoludní budú sriadené ľudové slávnosti a rozličné dostihy. Na čele slávnosti sriaďujúceho výboru stojí titulárny biskup Michal Bogisich a mešťanosta Imrich Vimmer.

Arciknieža Ján Salvátor. ktorý si neskoršie dal meno Ján Orth, roku 1890. s bývalou divadelnou herečkou Milou Stubl, ktorú si prv vzal za manželku, s tromi dôstojníkmi a 24 matrózmi vysadol na loď «Sancta Margerita». Cestovateľov lode 10. júla 1890. videli naposledy a síce vtedy, keď odplávali z prístavu v Buenos Ayrese do Valparaisa. Teda je tomu práve 20 rokov, čo ani o lodi ani o jej cestovateľov hodnoverného chýru neprišlo. Bratranec bývalého arcikniežata Jána Salvátora arciknieža Jozef Ferdinand dvornej hlavnomaršalskej súdnej rade teraz predostrel prosbu, v ktorej na základe hodnoverných dát dokazuje, že bývalý arciknieža so svojou loďou 21. júla 1890. následkom búrky morskej zahynul. Arciknieža Jozef Ferdinand prosí, aby súd v záležitosti vyhlásenia za mŕtvého jeho bratranca zaviedol pokračovanie. Súdna rada minulý týždeň zaoberala sa s prosbou arcikniežata Jozefa Ferdinanda a uzavrela, že v záležitosti vyhlásenia za mŕtvého arcikniežata Jána Salvátora zavedie pokračovanie.

Chýry zo Spiša. V Popráde vyvolili za mešťanostu advokátskeho praktikanta Kolomana Förstera. — V Nižnom Šmeksi bolo do 5. júla 125 kúpeľných hostí, v Iglófürede 120, v Barlangligete bolo do 26. júna 221, v Tátralomnici do 24 júna 49 a v Tátraszélplaku do 30. júna 778. — V Stracenej obesil sa 102-ročný Jozef Rešovski. — Do Kézmarského okolia vyvolili za okresného notára s 28 hlasmi Juliusa Kalinu, podnotára nedeckého. Jeho protikandidát mal 27. hlasov. — Pri Hunsdorfe napadli minulé včas ráno traja cigáni

robotníka Jozefa Stojana a vzali mu tri koruny, dva prstene ba na pridávok ho ešte aj zbili. Dobrých vtákov už posadili do chládku. — Minister náboženstva a výučby Jánovi Kohuthovi, bývalému r. k. učiteľovi vo Torbas, ktorý teraz do penzie šiel, za jeho dlhé 42-ročné a horlivé učiteľské účinkovanie vyslovil svoje uznaniivé vďaky. Katolícka ľudová výučba veru mnoho ztratila v ňom. lebo bol horlivým a svedomitým katolíckym učiteľom. Pán Boh mu hojne odpláť jeho neunavnú katolícku vychovávateľskú prácu! — Ščavnický pán farára a čestný kanonik Matej Kahanyec dňa 11. júla slávil svoju striebornú omšu svätú, t. j. 60-ročnú pamiatku toho, že ho za kňaza vysvätili. Manuduktorom bol jeho excellencia náš osvietený pán biskup dr. Alexander Párvy a kazateľom Michal Sztankó, kaplán z Felkej. — 67. peší pluk, pri ktorom naši chlapeci slúžia, teraz slávil 50 ročné jubileum svojho jestvovania. — Nad Richvaldom bolo dňa 8. júla jeden ballon vidieť, ktorý k juhu šiel a mohol byť vo výške asi 360 metrovej. — Na ostatnom dňa 12. júla vydrživanom jarmoku mali statky neobyčajne veľkú cenu. Za jedon pár volov dali 800—1000 korún. Veľmi moc kúpeného statku išlo na železnicu.

Preč s alkoholom. V Švajcarsku je — chvála Bohu — už 50 tisíc takých ľudí, ktorí liehového nápoja vôbec neužívajú. Nasledujme ich, neobanujeme to nikdy.

Cholera. Zpomedzi matrózov jednej lode, ktorá z Ruska doplávala do Brailly, viacerí onemocneli na cholery, čo ale správe prístavu nebolo oznámené. Matrózi tejto lode zavliekli choieru do mesta, kde jeden hostinský a dvaja kellneri, v hostinci ktorých ruskí matrózi sedeli, za príznakov cholery minule onemocneli.

Dobrý vták notár. Emil Winkler, notár v Kelene 18 listín falšoval, pätnásťkrát klamal, osemnásťkrát kradol, šesťdesiatkrát falšoval obecné listiny. Občania jednohlasne svedčili proti nemu. On sám priznal, sa že dohromady 150 priestupkov zpáchal a tak árár, ako aj poštu ošudil o 34 tisíc kerún. Sedria súdobná ho odsúdila na päť rokov do chládku a na náhradu zapríčinennej škody. Malá to pokuta po ťolkých oplanstvách a to tým viac, lebo však notár už dľa svojho úradu, na ktorý prisahu skladá, lepšie by mal poznať zákony, nežli iní.

Z mora vynesené striebro. Z Cherbourgu sdeľujú, že jedna more prekutávajúca loďka vynesla z mora dva kusy striebra, ktoré vážia 56 kilogrammov a na ktorých je vyrytý rok 1692. Najdený poklad pochodí akiste z nejakej utonulej lodi. Na tom okolí aj ďalej budú prekutávať more.

Ruskí anarchisti v Budapešti. V posledné časy často prichodia do Budapešti židia z Ruska, ktorí odtiaľ ušli pred vojenskou službou alebo v strachu pred policiou. Hlavnomestská polícia týchto židov sprevádzala s bedlivou pozornosťou a prišla na to, že medzi sebou rozširujú anarchistické nauky. Polícia zatkla Abrahama Weinbergera a Annu Trojanku a ponevác nevedeli vy-

kázal z čoho žijú a našla u nich anarchisticke spisy oboch vykazala na 5 rokov z hlavného mesta a na haličskú hranicu dala ich odsupovať. Následkom tohoto viacerí z týchto ruských židov ušli z Budapešti. Policia ďalej pátra po stope nebezpečných prisťahovalcov, aby od nich očistila hlavné mesto.

V Čiernej Hore žijúci Uhria a Rakúšania. Černohorská vláda vyzvala v Antivare žijúcich Uhrov a Rakúšanov, aby behom 10 dní alebo predali svoje nemovitosti, ktoré majú na Čiernej Hore alebo aby si zaopatřili černohorské štátne občianstvo; v protivnom páde ich majetky budú vyvlastnené.

Nové 100-korunové bankovky. Rakúsko-uhorská banka 22. augusta vypustí nové 100-korunové bankovky, ktoré sú už aj hotové. Barva bankoviek je ružova a veľmi mnoho je na nich ornamentiky. Kresbu bankoviek, ktorá je na oboch stranách rovnaká, zhotovili viedeňskí umelci Moser a Schlienböck.

HOSPODÁRSTVO.

O spolkoch.

Túto prednášku držal Julius Mezey pri otvorení gazdovského kruhu 26. júna vo Veľkých Béličách.

(Pokračovanie.)

Družstvo spolkov dá spôsob k tomu, aby malý hospodár s tými istými podmienkami pustil sa do hospodárskej konkurencie. Preto istý významný politik krajinský na internacionálnom kongresse 1904. v Budapešti vydrživanom pravdu mal, keď sa vyslovil nasledovne. «Tá mocná veľká myšlienka, ktorá je základom sdružovania sa pozostáva z toho, aby sme vyhnuhli tým nebezpečenstvám, ktoré v hospodárskom živote sú neobmezenou slobodou. Týmto nebezpečenstvám vyhne ale, nie keď slobodu utlačíme, lež skrze to, keď spojíme sily menších existencií a na tom pracujeme, aby byly účastne blahobytu slobody.» Podstata spojenia sa teda v tom záleží — povedal gróf Jozef Mailáth — na krajinskom tohoročnom kongresse družstva spolkov, aby sme záujmy malých existencií bránili, nie proti slobode, lež skrze slobodu; nie proti pokroku, lež v duchu pokroku. A tento cieľ veľmi ľahko môžeme dosiahnuť skrze spojenie sil, teda skrze sdruženie spolkov.

Tejto veci ľahko porozumieme; veď každému z nás známe je to podobienstvo umierajúceho otca, ktorý jednotlivými slabými prútikami ukázal synom svojim slabosť rozpadajúceho sa namáhania, hneď ale ukázal im aj moc spojenej sily, keď slabé prútiky dohromady sviazal. K dosiahnutiu pozemskej blaženosti vede teda tá cesta, keď spojíme naše sily k obrane našich záuj-

mov, Otázka táto, neberúc do ohľadu jej mravnú významnosť, je jednoduchá počtová úloha. Jestli na príklad 500 ľudí každý 100 korún složí, urobí to peknú summu, 50.000 korún. Teda týchto 500 ľudí, keď sa spoja, to isté sú v stave vykonať, čo je v stave vykonať majiteľ 50.000 korún a s tými istými podmienkami môžu sa pustiť do hospodárskeho boja, ku príkladu udelovania požičiek, do kupovania a odpredávania potravných článkov, teda do zakladania úverkových a potravných spolkov atď.

Sdruženie toto zakladá sa teda na spojení sa malých sil hospodárskych, z týchto malých sil ale, jestli počet jejich množíme, behom časov povstať môže taký nevyčerpatelný prameň sil, ktoré zničť vykoreníť nenie možno. Tieto spojené malé sily majú ale tú veľkú mravnú vlastnosť, že sa nikdy nepúšťajú do hospodárskeho boja tým cieľom, aby druhých utlačily, aby od seba slabších vykoristily, aby len svoju špekuláciu podporovaly. Tieto spojené sily majú vždy len ten úkol pred očami, aby svoje záujmy bránily bez škody druhých, aby v hospodárskom boji slobodu, pokrok a primeraný blahobyť zabezpečily aj slabým a chudobným.

Veľký rozdiel je medzi spolkom a medzi hospodárskou prácou jednotlivých. Jednotlivý človek v hospodárskej konkurencii v prvom rade hľadá len svoje uplatnenie, usiluje sa o to, aby mu hospodárska práca donášala čím väčšieho osohu a aby to čím menším ustávaním dosiahol, aby to preňho bola príležitosť rýchleho sbohatnenia, nestarajúc sa o to, či pri tom druhí škodu mať budú alebo či pri jeho namáhaní mnohí iní na vnivoč vyjdú.

Spolupracujúci spolok uspokojí sa sdľhavým, lež istým napredovaním; majetok neshrňa na škodu druhých, zvláštny ohľad bere na záujmy svojich členov, a vyhýba každej príležitosti urazenia oprávnených záujmov druhých ľudí.

Pri sdružovaní sa v spolok členovia nesmejú na tom pracovať, aby jednostajne peniaze vyrábali, majetok množili a rýchlo bohatli, lež aby pri zdľhavom rozmnožovaní majetku členov, spolku primerane podporovali.

Pri tomto účinkovaní nikdy neslobodno z očí zpuštíť lásku k bližnému. Základom sdruženia sa je totiž na veky platné naučenie Vykupiteľa sveta: *miluj bližneho svojho, jako seba samého*. Od tejto večnoplátnej zásady spolok nikdy odstúpiť nesmie, preto aj jeho stanovy tak majú byť sostavené, aby praktické upotrebenie tejto zásady možné bolo. Z tej príčiny aj pri každom spolupracujúcom spolku už zkrze zákon musí predpísaná byť obmedzenosť dôchodku, nech je to požička alebo množenie kapitálu, nech je to spotrebovanie alebo zreenenie potravných článkov, nech je to spoločné plodenie alebo nadobudnutie, nech je to spoločné obrábanie alebo spoločné poistenie, Pri každom podobnom podniku je spôsob a príležitosť k tomu, aby zvyšujúci dôchodok dostal sa na svoje patričné miesto. Dľa tohoto pri úverkovom spolku treba pri požičkách hľadať na zni-

zenie, pri vkladoch na zvýšenie interesov, pri potravných spolkoch treba mať pred očami, aby potravné články oddávaly sa lacno alebo za kúpnu cenu, pri poisťujúcim spolku, za poistenie platí sa má čo možno najmenej atď.

(Dokončenie nasleduje.)

DOPISY.

Z Radošiny (Nitr. stol.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Prosím o uverejnenie týchto riadkov v našom »Krešťane«.

Naša farnosť pri poslednej voľbe kapitálne sa zadržala. Judášov pokrstených tu ani toľko nebolo, že by ich na prstoch mohol kto počítať. Pán dekan Ondrej Pulmann vo veku už pokročilý ctihodný chlap, znamenitú statočnosť preukázal v pohyboch volebných. Veľmi poriadne sa zachoval aj organista Janko Holló, ktorý z našich troch učiteľov jedine hlasoval na ľudovú stranu, kresťanských zásad túto ochranu. Boh živ našich ľudových občanov, nášho ľudáka dekana prev. pána Pulmanna, i nášeho milého organistu Holló.

Vičaník.

* * *

Boleráz (Prešp. stol.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Ctený Pán Redaktor!

Prosím o uverejnenie tohoto dopisu v našom »Krešťane.«

Berem do ruky pero, aby som v krátkosti opísal, akú zriedkavú slávnosť mali sme u nás 23. júna b. r. V tento deň udeľoval u nás sviatosť birmovania osvietený pán biskup dr. Medard *Kohl* v našom utešenom chráme. Ku tejto slávnosti chystali sme sa cez viacej dní. Ačkoľvek boli už vtedy veľmi surné práce, naši šlachetní mládenci našli si predsa toľko času, že ku prijatiu osvieteného pána biskupa postavili krásnu triumfálnu bránu.

Horlivé katolíčky, mladé ženičky a naše prikladné poctivé dievčence triumfálnu bránu až po kostol ozdobily krásnymi kvetinami. Vďaka a sláva im za to! Pred triumfálnou bránou osvieteného pána biskupa v mene mladíkov, ktorí pristúpili ku sviatosti birmovania, maďarskou rečou privítal Alois Lenorák. V mene dievčenciev ale predniesla pekné pozdravenie Tereška Suranová a osvietenému pánu biskupovi podala kytku užitú z krásneho kvetia. Po slávnostnom privítaní osvietený pán biskup vstúpil do chrámu božieho a slúžil svätú omšu. Po svätej omši prevelebný a dôstojný pán pá-

pežský komorník a arcibiskupský tajomník Stefan Csarsky držal utešenú kázeň, ktorá hlboký dôjem urobila na všetkých prítomných. Na zriedkavej krásnej slávnosti tejto súčasťnily sa obce: Boleráz, Nádaš, Bogdánovce a Smolenice. Sviatosť birmovania udelil osvietený pán biskup 1210 veriacim.

Prítomný.

Vyzvanie k predplateniu.

Všetkých horlivých podporovateľov katolíckych pohybov uctive prosíme s prítomným aby »Krešťana« v kruhoch svojich známych rozširovať si nezťažovali. Odberateľov »Krešťana« ale, ktorí nám predplatné od dlhšieho alebo kratšieho času dlhujú, napomínáme, aby nám podlžnosť svoju bez meškania zaplatili.

Predplatná cena:

na celý rok 4 koruny,

na pol roka 2 koruny,

na štvrt roka 1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún.

Do Pruska: na celý rok 6 korún.

Administrácia Krešťana.

Odkazy redakcie.

J. K. Sz. Už cez dva týždne nedostali sme ani slovička. Nazdávali sme sa, že ste chorý. Prosíme teda ďalej, lež tak, aby nám list v pondelok bol doručený.

F. K. K. Spomínaný článok p. V. sme nedostali.

J. L. Č. Či sú ešte čisté tie nohavice, čo ste dostal pri voľbe?

Čisto lenové bielené

plachty na postel bez sošivky

Bavlnené a lenové ostatky.

150 cm. široké čisto lenové plachty na postel 225 cm. dlhé 15 kusov K 2.70

150 cm. široké hrubo farbeného platna 225 cm. dĺžky K 3.30

(najmenšia oddávka poltucta.)

1 tučet kuchynských damast uterákov, svetlých alebo bielych 50/100 K 6.50

1 tučet bielych battist ručníkov 49/58 ... K 2.-, 3.-, 5.50

1 kávové náčinie v rozličných farbách alebo biele pre 6 osôb K 7.-

1 bal fajnových bielych košiel pre pánov 23-88 cm. K 19.-

40 m. pôvodne farbistých ostatkov.

V dĺžkach 3-15 metrov, postelne načimie, oxford, látky k sätám, svetlôtaky, šifony, griseťy atď. K 18.-

Rozposela s poštovou dobierkou

ANTON MARSCHIK kadlec

Giesshübel číslo 55. pri Neustadt n/M.

Početné listovné uznania a výrazy najlepšie slokazy sú o správnej výsluže a trvácnosti mojego tovaru.

Rušeň!

!!! S 18 prvými vyznačeniami !!!

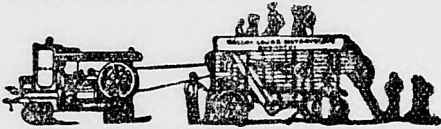
Ludvik Kállai motor dielňa

Budapest, VI., Gyár-utca 28. szám.

Odporuča najvreljej Ludvika Kállai

elektrické benzinlokomobil stroje k umlatbe

s dvojím vystrojením ku čisteniu.

!! Úplná záruka za viborné mlatenie !!**!!! Jedina novota !!!**

!! Najjednoduchší a najdokonalejší mlátebný stroj prítomnosti !!

Bez strojnika ľahko k vedeniu bár ktorým gazdom aj medzi domami slamou krytými.

Osobitná trieda pre stroje poľného hospodárstva ako: parostroje, mlyny, rajtare, stroje k mlateniu a ku siatiu atd.

Ludvika Kállai ktoré sa v našej vlasti najlepšie podarili.

Cenník s obrazmi na žiadosť zdarma a franko.

Rušeň!**Oznamy prijíma****administracia****„Kreštan“**

■ ■ Budapest, ■ ■

Szentkirályi-u. 28.

Ochranca zdravia je v každej domácnosti nevyhnutne potrebný pôvodný

Slanovinový lieh sily

K dostaniu je všade vo fľaškách po 40 hal. 1 a 2 korunách. Prijat' treba len povodný slanovinový lieh sily.

Najlepší český prameň k objednaníu.

Lacne perie na postel!

1 kg. sivé drápané 2 K, ľadšie 2 K 40 h.; polbiele 2 K 80 h.; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg. veľmi fajne, ako snah biele, drápané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. paperie 6 K, 7 K.; biele fajnové 10 K.; naj-fajnejšie paperie z prs 12 K. — Pri oblednaní 5 kg. franko. —

Hotové postele z hustej tkaniči červeného, modrého, bieleho alebo žltého nankingu, 1 perina. 180 cm. dlhá 16 cm. široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 58 cm. široký, naplnený novým, sivým, veľmi trvácim perím 16 K; polpapieie 20 K; paperie 24 K; jednotlivé periny 10 K, 12 K, 4 K, 16 K; podhlavky 3 K, 3 K 50 h., 4 K. Vývoz s postovom lobierkou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovolená. Za nezodpovedné návrat peňazi. **S. Benisch v Deschenitz** číslo 326. Böhmewald. Cenníky franko zdarma.

Kto žiada požičku?

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kis-birtokosok Országos Földhitelintézet» Budapest, V., Géza-u. 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplati, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. Požičky sa dávajú do polovice hodnoty majetku. Keď dlžník poriadne plati, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. Pri parcellovani na pomoci je v každom ohlade. Ustav na jednoduchý list bár komu ochotne odpoveda.

Ktorá kosa je najlepšia?

pýta sa mnohé kosa probujúci a mnohokrát hospodár. Na toto odpovedáme dla nášho presvedčenia: najlepšia kosa na svete je

General Dewett kanonovej ocele kosa

Ktora sa sshotovuje zo zvlätnej kanonovej ocele z miešaniny najslachetnejších kovov zloženej a odborne umeleckým spôsobom dvojnásobne stúženej, tak še vlastnosť vytravalost jej nachodi sa na tom najvyššom stupni a premáha avetko možné tohoto odboru.

Spôsob dorábamnia kôs tohoto odboru je tajomstvom fabriky, následkom čoho ľahkosť, trvácnosť a ostrosť takejto kosa sú počudovania hodné.

Atresa Pánu Pavlovi Sohr Szill 13. číslo (Stol. Somogy.)

kam vsetkým na general Dewett kosa potážnóm dopisovaním a objednaním treba sa obrátiť. — Pri onjednaní 5 kusov kôs počtove útraby plati fabrika. Pri objednaní 10 kusov plati počtove úraty a pripojuje jednu kosa na pridavok zdammra. — Za každú kanonovej ocele kosa prejma sa dobrostánie. nezodpovedná kosa vymieňa sa dobrou kosou kanonovej ocele (zokusenosti ale vieme, že medzi tisíc kosamiani jedna je nie zlá).

General Dewett kosou kanonovej ocele na 250—300 krokov može sa kosif po jednom ostrení, jedno kuvanie dostatočue je na viacej dni.

General Dewett kosa, kanonovej ocele, zasiela sa ku ruce chlapa sostavená nakuvaná a vyprobovaná.

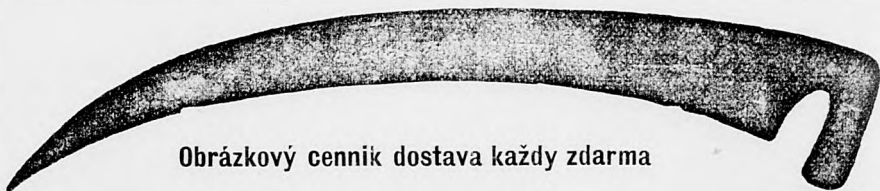
Pri Gneral Dewett kose z kanonovej ocele odberateľ nemá žiadného riska bo nezodpovedná kosa zamení sa za dobrú.

Preto nech nikto kosa od nikoho neobjednáva a nekupuje, kým neurobil probu s kosou General Dewett z kanonovej ocele A sme o tom presredčeni, že kto ráz robil s takouto kosou inéj kosa nikdy do ruky nevezme.

Sbieratelia objednavatetov maju zvláštne vyhody. — Hárky k sbieraniu odberateľov a iné tlačivo su pre bár kobo na pohotove Cenník nech si každý na dopisničke pyta. Ceny Gnerále Dewett kôs z kanonovej ocele:

60	65	70	75	80	85	90	95	100	110 cm.
90 kr.	95 kr.	1 zl.	1 zl. 05 kr.	1 zl. 10 kr.	1 zl. 25 kr.	1 zl. 20 kr.	1 zl. 25 kr.	1 zl. 30 kr.	1 zl. 50 kr.

Dávame nákovie, striebro ocelova nákovia a kladivko pár za 85 kr. Amerikánska osielka, ku Dewett kose najlepšia 20 kr. Zvláštna Novota: Privilegovaná užva na kosa 1 kus 20 kr., 10 kusov 1 zl. 50 kr. Britva diamantovej ocele so zarukou pát rokov 1 zl. 5 kr. pekná schránka britvy darmo.

Obrázkový cenník dostava každý zdarma